

Утвърдил: .....

Декан

Дата .....

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет: Славянски филологии

Специалност:

СЛБ	0	1	0	2	0	5	2	1
-----	---	---	---	---	---	---	---	---

БЪЛГАРСКА ФИЛОЛОГИЯ, задочно обучение

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

A	3	1	1
---	---	---	---

РУСКА ЛИТЕРАТУРА НА XIX ВЕК

Преподавател: гл. ас. д-р Константина Пунева

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	50
	Семинарни упражнения	
	Практически упражнения (хоспитиране)	
Обща аудиторна заетост		50
Извънаудиторна заетост	Реферат	40
	Доклад/Презентация	30
	Научно есе	
	Курсов учебен проект	
	Учебна екскурзия	
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	120
Обща извънаудиторна заетост		190
ОБЩА ЗАЕТОСТ		240
Кредити аудиторна заетост		2
Кредити извънаудиторна заетост		6
ОБЩО ЕКСТ		8

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Workshops (информационно търсене и колективно обсъждане на доклади и реферати)	10%
2.	Участие в тематични дискусии в часовете - участие в лекционни и семинарни занятия	20%
3.	Тестова проверка	
4.	Изпит	70%
5.	Курсови работи/презентации	

Анотация на учебната дисциплина:

Лекционният курс по “Руска литература на XIX век“ се провежда през III семестър от задочното обучение на бакалаврите от специалността Българска филология с хорариум 50 часа лекции. Курсът представя основните етапи и процеси в руската литература през XIX век.

Целта на курса е студентите да придобият знания за творчеството на писатели като Пушкин, Лермонтов, Гогол, Тургенев, Достоевски, Толстой, Чехов и др. Проследява се динамиката и спецификата на литературните процеси в Русия през XIX век. Формират се систематични познания за историческата и литературната ситуация в Русия. Детайлно се анализира богат корпус от основополагащи текстове и лейтмотиви на фона на контекста на световния литературен процес. Проследява се развитието на жанровете и експериментаторския дух на писателите от периода, които успяват да съградят оригинална литературна поетика, преминаваща отвъд времевия отрязък. В поднасянето на материала се представя възникването и развитието на романтизма и реализма в руската литература. Проследява се развитието на драмата, прозата и поезията, като се поставя се фокус върху развитието на романовия жанр. Романът през XIX век демонстрира бурно развитие и преминава през многообразие от експерименти и форми – от роман в стихове, през роман, верига от повести, роман поема, роман-трагедия и т. н.

Използват се разнообразни подходи при анализа на художествените текстове, като се засягат аспекти на поетиката и митопоетиката, херменевтиката, междутекстовите връзки, литературната комуникация и др., както и междудисциплинарни контакти – идеология, културна история, психоанализа. Курсът насърчава участието на студентите в тематични дискусии в хора на лекциите, както и изготвянето на реферати по предварително уговорена тема или проблем.

Предварителни изисквания:

Основни познания по теория на литературата, умения за аналитична работа с литературни текстове и усвоени знания в областта на световната литература.

Очаквани резултати:

Повишаване на литературоведската компетентност на студентите, задълбочаване на познанията по руска литература на XIX век, развиване на уменията за анализ и

интерпретация на художествени текстове, повишаване познанията за литературните и историческите процеси през разглеждания период.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1	Особености на руската литература на XIX век. Полагане на литературните процеси в контекста на социално-исторически и културни събития. Основна проблематика, жанрова организация през периода.	2 часа
2	А. С. ГРИБОЕДОВ (1795-1829). Живот и творчество. Комедията „От ума си тегли“ – като основополагащ текст в развитието на руската класическа драматургия.	2 часа
3	А. С. ПУШКИН (1799–1837). Жанрово и тематично разнообразие в произведенията на автора. Периодизация на творчеството на Пушкин. Лицейска лирика. Петербургски период.	2 часа
4.	Поезията на Пушкин от периода на южното заточение. Романтически поеми -"Кавказки пленник", "Братя разбойници", "Бахчисарайски фонтан", "Цигани".	2 часа
5.	Драматургията на Пушкин в контекста на руската драма от първата четвърт на XIX век. Историческата драма „Борис Годунов“. „Малки трагедии“ като драматургичен цикъл.	2 часа
6.	Романът в стихове „Евгений Онегин“. Жанр, персонажна система, композиция, онегинска строфа, проблематика.	2 часа
7.	Прозата на А. Пушкин („Повести на Белкин“, „Дама пика“, „Капитанската дъщеря“).	2 часа
8.	М. Ю. ЛЕРМОНТОВ (1814–1841) – биография и творчество. Поезията на Лермонтов (поемите „Демон“, „Кавказки пленник“)	2 часа
9.	Драмата „Маскарад“ на Лермонтов	1 час
10.	Романът „Герой на нашето време“ - структура, проблематика, жанрови особености, персонажна система.	2 часа
11.	Н. В. ГОГОЛ (1809–1852). Живот, творческа еволюция и духовни търсения. Абсурдизъм в творчеството му.	1 час
12.	„Петербургски повести“ на Н. Гогол („Невски проспект“, „Портрет“, „Записки на лудия“, „Нос“ и „Шинел“) – повествователни стратегии	1 час
13.	Гогол като драматург. Комедиите „Женитба“ и „Ревизор“ – огледален сюжет, конфликти, персонажна система, смехово начало.	2 часа
14.	„Мъртви души“ – жанрови особености, композиция, сюжетен модел.	2 часа
15.	И. С. ТУРГЕНЕВ (1818-1883). Жизнен и творчески път. Драматургията на Тургенев - „Месец на село“.	2 часа
16.	Особености на Тургеневия романов модел (тематика, жанрова медиация, хронотоп, композиция, проблематика). Романите „Рудин“, „Дворянско гнездо“, „В навечерието“.	2 часа
17.	Сблъсъкът между поколенията в романа „Бащи и деца“.	2 часа
18.	А. ОСТРОВСКИ (1823–1886) и ролята му в развитието на руската драматургия. Пиесата „Буря“ – контекст, жанр, символика.	2 часа
19.	Ф. ДОСТОЕВСКИ (1821–1881). Жизнен и творчески път. Ранното творчество на Достоевски.	1 час

20.	„Петокнижието“ на Достоевски. Грях и изкупление в романа „Престъпление и наказание“ (сюжетен модел, проблематика, символика).	2 часа
21.	Концепцията за „положително-прекрасния“ човек в романа „Идиот“. Романът „Бесове“.	2 часа
22.	Идейна и философска концепция в романа „Братя Карамазови“	1 час
23.	Л. Н. ТОЛСТОЙ (1828–1910). Етапи на творчеството му.	1 час
24.	„Война и мир“ – жанрова специфика, историческа концепция, композиция, персонажна система.	2 часа
25.	Позициите на Толстой през 70-те години. Романът „Ана Каренина“	2 часа
26.	Късният Толстой. „Възкресение“ и краят на руския класически роман.	1 час
27.	А. П. ЧЕХОВ (1860-1904). Биография и творчески път. Прозата на Чехов (развитие, тематични ядра, персонажна типология).	2 часа
28	Драматургът Чехов („Чайка“, „Вуйчо Ваня“, „Три сестри“, „Вишнева градина“).	3 часа

Библиография

- А. С. Пушкин и българската култура.* Юбилеен сборник. Съставител Петко Троев. С. 1999, с. 322-347.
- Анчев, П.** В зоната на разпада. Романите на Ф. М. Достоевски. С. 2017
- Асенов, Ст.** *Битие и отсъствие: Достоевски и опитът на смъртта.* С., 2014.
- Бахтин, М.** *Проблеми на поетиката на Достоевски.* С. 1976.
- Бахтин, М.** *Въпроси на литературата и естетиката.* С., 1983.
- Бердяев, Н.** *Мирогледът на Достоевски.* С. 1992.
- Бердяев, Н.** *Руската идея. Основни проблеми на руската мисъл през XIX век и в началото на XX век.* Велико Търново, 2001.
- Бицили, П.** *Класическото изкуство. Стилкови изследвания.* С. 1995.
- Бицили, П.** *Малки творби.* С., 2003
- Бочева, М.** *Лев Толстой.* С., 1982.
- Вечният Гогол.* Сборник. Велико Търново, 2010.
- Гинзбург, Л.** *За лириката.* С. 1984.
- Гросман, Л.** *Поетиката на Достоевски.* С., 1996.
- Диалози с Чехов. 100 години по-късно.* Сборник (съст. Л. Димитров, ред. Р. Корсемова). С., 2004.
- Димитров, Л.** „Четвероевангелие“ от Пушкин. *Опит за изучение на драматургичния цикъл „Малки трагедии.* С. 1999
- Димитров, Л.** *Да бъдеш шут в играта на съдбата. Руската драматургия от XIX век. Херменевтика на канона.* С., 2006.
- Димитров, Л.** *Да размиваш Мелпомена, или Чехов на големия път към драмата.* С. 2013.
- Димитров, Л.** *Александър Пушкин. Драматургия. Театрална естетика.* 2019
- Димитрова, Н.** *Достоевски и руският религиозно-философски ренесанс от XX век.* С., УИ „Св. Кл. Охридски“, 1994.
- Достоевски: мисъл и образ.* Алманах на бълг. об-во „Достоевски“, т. 1 – 2, С., 2014, 2016.
- Евгений Онегин. Исторически прочит и коментар.* Велико Търново, 1995.
- Европа чете Чехов.* Велико Търново, 2012.
- Звезданов, Н.** *Космосът на Гогол: същият в огледалото на Другия.* Велико Търново, , 2005.
- История на руската литература през XIX век., Т. 1, От сантиментализъм към романтизъм и реализъм.* С., , 1986.
- Ланджев, И.** *Поетика на себенадмогването. Наративни стратегии у късният Лев Толстой.* С., „Факел“, 2017.
- Лотман, Ю.** *Поетика. Типология на културата.* С., 1990.
- Лотман, Ю.** *Култура и взрив.* С., „Краллица Маб“, 1998.

- Маймин, Е.** *Пушкин. Живот и творчество.* С., 1986.
- Манолакев, Хр.** *Текст и граници А. С. Пушкин и неговите „Повести на Белкин”.* С., 2001.
- Манолакев, Хр.** *Руският роман от втората половина на XIX век.*, 2016.
- Манолакев, Хр.** *Слово и тяло. Из историята и херменевтиката на руския литературен канон на XIX век.*, 2017.
- Набоков, Вл.** *Лекции по руска литература* - <http://pavelnik.blogspot.bg/2016/11/43.html>
- Нейчев, Н. Ф. М.** *Достоевски – тайнствената поетика.* Пловдив, 2001.
- Парашкевова, Р.** *Руският бретъор на прицел. Опити върху фигурата на бретъора в руското социокултурно и литературно пространство от първата половина на XIX век.* С., 2017.
- Пунева, К.** *Лев Толстой на екрана: литературна и кинопоетика.* С. 2021
- Разказът „Шинел” на Гогол: Сътворен! Направен? Съшит??* С., 2002.
- Руска литература XIX и XX век.* Пловдив. 2002 (II изд. 2005).
- Руска литературна класика.* (съставител П. Троев) Том 1 и 2. С., 1994-1995.
- Руската литература – културни диалози.* Велико Търново, 2008.
- Соловьев, Вл.** *Кратка повест за антихриста. Три речи в памет на Достоевски.* Велико Търново, 1994.
- Сребърен век на руската литературна критика.* Велико Търново, 1994.
- Стоянов, Цв.** *Геният и неговият наставник.* С. 1978.
- Троев, П.** *Етюди за руската литература.* С. 1996.
- Троев, П.** *Руският роман от първата половина на XIX век.* С. 1989.
- Троев, П.** *Руска класическа литература. Литературен справочник.* С. 1995
- Троев, П.** *Руска класическа литература.* Първа и втора част. С., 2006 – 2012.
- Троев, П.** *Достоевски: духовните митарства на гения и пророка.* С., 2012.
- Чавдарова, Д.** *Rus(оист)кият идеал. Концептът естественост и автопортретът на руснака в руската литература на XIX век.* Велико Търново, 2009.
- Четене на литературната класика.* Сборник в чест на 60-годишнината на проф. дфн Петко Троев. С., 2002.
- Файджис, Ор.** *Танцът на Наташа. Културна история на Русия.* 2015
- Шестов, Л.** *Достоевски и Ницше. Киркегор и екзистенциалната философия.* С. 1993.
- Шкловски, В.** *Лев Толстой.* С. 1971 (II изд. 1987).
- Шкловски, В.** *Художествената проза. Размисли и разбори.* С. 1988.

10.2024

Съставил:
гл. ас. д-р Константина Пунева

Програмата е актуализирана на катедрен съвет, протокол № 01 от 23.10.2024 г.
 Учебната програма е приета с протокол № 10 на ФС на ФСФ от 2024 г.